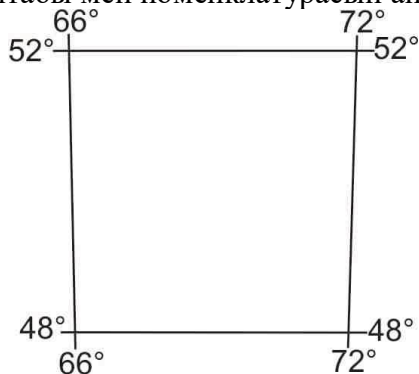

ГЕОГРАФИЯДАН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ОЛИМПИАДА, 2015 ж.
ЖАЗБАША ТУР ТАПСЫРМАЛАРЫ
9 СЫНЫП

ТАПСЫРМА 1.

Сұрақтарға жауап беріңіз:

1. Суретте картаның бұрыштық координаталары берілген. Берілген карта бөлігінің масштабы мен номенклатурасын анықтаңыз.

2. Дұрыс жауаптар жұбын құрастырыңыз: «аспап - өлшенетін шамаларды сипаттайтын өлшем бірлігі».

Аспаптар: анеморумбометр, барограф, гигрометр, жауын-шашын өлшегіш, термометр, эхолот, барометр, сейсмограф, флюгер.

Өлшем бірліктері: ұпай, сынап бағанасының миллиметрі, метр, секундына метр, миллибар, миллиметр, пайыз, градус.

Жұпсыз қалған аспапты атаңыз. Ол нені көрсетеді?

Бағалау өлшемдері:

Сұрақтың 1- бөлігі бойынша: карта масштабын дұрыс анықтағаны үшін – 2 ұпай; номенклатураны дұрыс анықтағаны үшін – 2 ұпай. Барлығы-**4 ұпай**

Сұрақтың 2- бөлігі бойынша: аспаптар мен өлшем бірліктерінің атауларын дұрыс сәйкестендірген жағдайда – 0,5 ұпайдан (максимум - 4 ұпай); қалған аспапты анықтап, оның пайдалану мақсатын дұрыс көрсеткені үшін – 0,5 ұпайдан (максимум – 1 ұпай). Барлығы-**5 ұпай**

Барлығы –9 ұпай.

ТАПСЫРМА 2.

Жер бедері пішіндерінің олардың пайда болу үдерістерімен дұрыс сәйкестіктерін көрсетіңіз.

Жер бедері пішіндері: дайка, некк, кар, үңгір, терең су асты шұңғымасы, клиф, тұйық шұңқыр (табақша), маржан рифі, синклиний, опырық;

Олардың пайда болу үдерістері: интрузивті магматизм, қатпарлы бұзылымдар, жағалаулық үдерістер, эффузивті магматизм, жер қыртысының тік қозғалысы, суффузиялық үдерістер, биогенді үдерістер, субдукция, мұздық эрозиясы, карстық үдерістер.

Жер бедері эндогендік және экзогендік үдерістер әсерінен қалыптасады. Жоғарыда атап өтілген жер бедері пішіндерінің ішінде эндогендік үдерістер әсерінен қалыптасқандарына анықтама беріңіз.

Бағалау өлшемдері:

Жер бедері пішіндерінің олардың қалыптасу үдерістерімен сәйкестігін дұрыс анықтағаны үшін – 0,5 ұпайдан (максимум – 5 ұпай);

Анықтаманы дұрыс және толық бергені үшін –1 ұпайдан (максимум – 5 ұпай);
Барлығы: 10 ұпай.

ТАПСЫРМА 3.

Қазақстан қаларының үштен бір бөлігі моноқалалар болып табылады. Қазіргі кезде олардың саны – 27, халқының саны 1,53 млн. адам немесе елдің қала халқының 16,8 % құрайды. Төменде келтірілген сипаттамалар, суреттер бойынша қалалардың атын атап, қосымша сұрақтарға жауап беріңіз.

№	Қаланың қысқаша сипаттамасы	Қаланың атауы	Қосымша сұрақ	Қосымша сұраққа жауап
1	<p>Қазақ ғылымының ұлы қайраткерінің құрметіне аталған қала.</p> 		<p>Қаланың аумағында әлемге әйгілі ірі компанияның құрамына кіретін кеніш, трест, фабрика орналасқан. Бұл компания қалай аталады?</p>	
2	<p>Қала облыстың солтүстігінде, дала зонасында, Шыңғырлау (Утва) өзенінің бойында орналасқан. Елді мекеннің алғашқы атауы- Қазақстан.</p> 		<p>Қаланың маңында елдің ірі кен орны орналасқан. Ол қандай кен орын?</p>	
3	<p>Шығыс Қазақстан облысының аумағында, Ертіс өзенінің сол жағалауында Семей және Павлодар қалаларының арасында орналасқан қала. 1991 жылы жабылған Семей ядролық полигонының бұрынғы орталығы.</p>		<p>Қаланың негізгі мамандануы?</p>	
4	<p>Жамбыл облысындағы қала</p> 		<p>Қаланың «қайта құру» кезеңі мен КСРО-ның ыдырауына дейінгі негізгі қызметі?</p>	
5	<p>Бұрын бұл қала облыс орталығы</p>		<p>Қала қазіргі кезде қай</p>	

	болған. Қазіргі кезде ол ең депрессиялық моноқалаға жатады. Таратылған бұл облыс кезінде өзінің патшалық билікке қарсы көтерілістерімен атақты болған.		облыстың қарамағына кіреді?	
6	Қаланың Батыс Қазақстанда орналасқанын біле отырып, бұл спорт ғимаратының қай қалада орналасқанын анықтаңыз? 		Қаланың қазіргі мәртебесін атаңыз	

Бағалау өлшемдері:

Қаланың атауын дұрыс тауып, қосымша сұрақтарға жауап бергені үшін– 1 ұпайдан (максимум – 12 ұпай).

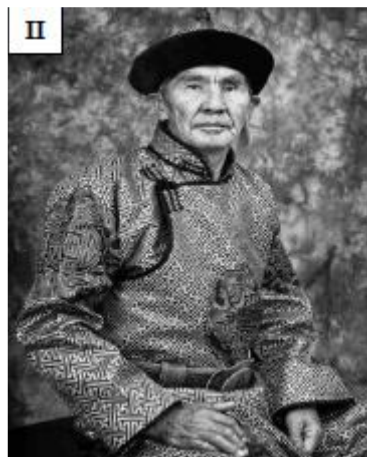
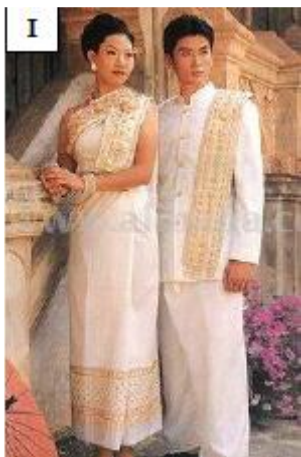
Барлығы: 12 ұпай.

ТАПСЫРМА 4.

Кестеде Азия ұлттарының атаулары берілген. Төменде бұл ұлттардың дәстүрлі тұрғын үйлері мен ұлттық киімдері көрсетілген суреттер берілген. Кестені жеке ұлттардың дәстүрлі тұрғын үйлері (А, В, С, D, Е; кейбір ұлттар үшін қайталануы мүмкін) мен ұлттық киімдерін (латын сандарымен берілген) сәйкестендіре отырып, толтырыңыз. Бұл ұлттардың құлшылық ететін діндерін көрсетіңіз.

Ұлттар	Тұрғын үйі	Ұлттық киімдері	Құлшылық ететін діндері
даяк			
эвенкий			
моңғол			
тай			
тибет			
уйғур			

Бағалау өлшемдері:
Тұратын үйлері, киімдері, құлшылық ететін діндерін ұлттармен сәйкес дұрыс анықтаған жағдайда –0,5 ұпайдан (максимум – 9 ұпай).
Барлығы –9 ұпай.

ЖАЛПЫ: 40 ұпай

ТАПСЫРМА АЯҚТАЛДЫ!

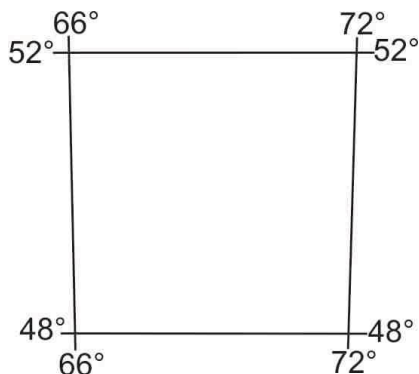

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ОЛИМПИАДА ПО ГЕОГРАФИИ 2015 г.
ЗАДАНИЯ ПИСЬМЕННОГО ТУРА
9 КЛАСС

ЗАДАНИЕ 1.

Ответьте на вопросы:

3. Даны угловые координаты карты. Определите масштаб и номенклатуру данного участка карты.

4. Составьте пары правильных ответов «прибор - единица измерения, которой характеризуется измеряемая прибором величина».

Приборы: анеморумбометр, барограф, гигрометр, осадкомер, термометр, эхолот, барометр, сейсмограф, флюгер.

Единицы измерения: балл, миллиметр ртутного столба, метр, метр в секунду, миллибар, миллиметр, процент, градус.

Назовите оставшийся без пары прибор? Что он показывает?

Критерии оценки:

По 1 пункту вопроса: за правильное определение масштаба карты – 2 балла; за правильное определение номенклатуры – 2 балла. **4 балла**

По 2 пункту вопроса: при правильном соответствии названий приборов и единиц измерения – по 0,5 балла (максимум - 4 балла); за определение оставшегося прибора и правильное указание его назначения – по 0,5 балла (максимум – 1 балл). **5 баллов**

Итого –9 баллов.

ЗАДАНИЕ 2.

Укажите правильное соответствие форм рельефа с процессами их образования.

Формы рельефа: дайка, некк, кары, пещера, глубоководный желоб, клиф, западина, коралловый риф, синклинорий, грабен;

Процессы их образования: интрузивный магматизм, складчатые нарушения, береговые процессы, эффузивный магматизм, вертикальные движения земной коры, суффозионные процессы, биогенные процессы, субдукция, ледниковой эрозия, карстовые процессы.

Рельеф формируется в результате взаимодействия эндогенных и экзогенных процессов. Дайте определение формам рельефа из выше перечисленных, сформированных под воздействием эндогенных процессов.

Критерии оценки:

За правильное соответствие форм рельефа с процессами формирования – по 0,5 балла (максимум – 5 баллов);

За правильное полное определение понятий – по 1 баллу (максимум – 5 баллов);

Итого: 10 баллов.

ЗАДАНИЕ 3.

Более трети городов в Казахстане являются моногородами. На данный момент их 27, численность населения которых составляет 1,53 млн. человек, или 16,8 % городского населения страны. По ниже приведенным описаниям, либо по наглядным рисункам назовите города и ответьте на дополнительные вопросы?

№ п/п	Краткая характеристика города	Название города	Дополнительный вопрос	Ответ на дополнительный вопрос
1	<p>Город, названный в честь великого деятеля казахской науки.</p> 		<p>На территории города находятся рудники, тресты, фабрики, входящие в состав крупнейшей компании с мировым именем. Назовите компанию?</p>	
2	<p>Город расположен на севере области, в степной зоне, у реки Утва. Первое название населенного пункта – поселок Казахстан.</p> 		<p>Вблизи города находится крупнейшее месторождение страны? Какое?</p>	
3	<p>Город в Восточно-Казахстанской области Казахстана, расположен на левом берегу реки Иртыш между городами Семей и Павлодар. Бывший центр закрытого в 1991 году Семипалатинского ядерного полигона</p>		<p>Основная специализация города?</p>	
4	<p>Город в Жамбылской области Казахстана.</p> 		<p>Основная деятельность города до времен «перестройки» и развала СССР?</p>	
5	<p>Ранее город являлся областным центром. На данный момент относится к самым депрессивным моногородам. В свое время</p>		<p>В подчинении какой области город сейчас находится?</p>	

	упразднённая область славилась своими восстаниями против царской власти.			
6	<p>В каком городе находится это спортивное сооружение, если вам известно, что город находится в западном Казахстане?</p> 		Назовите современный статус города?	

Критерии оценки:

За правильный определение названия города и ответ на дополнительный вопрос – по 1 балле (максимум – 12 баллов).

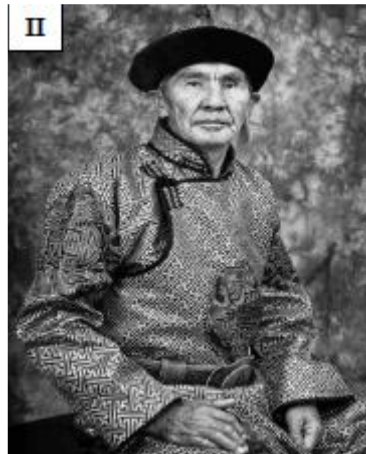
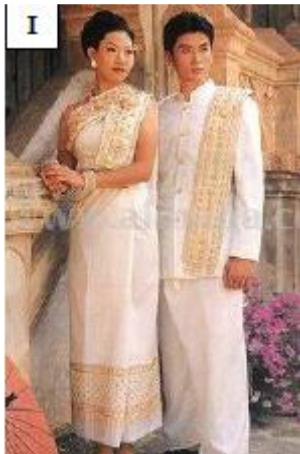
Итого: 12 баллов.

ЗАДАНИЕ 4.

В таблице перечислены названия народов Азии. Ниже приведены рисунки, показывающие традиционное жилище и национальные костюмы этих народов. Заполните таблицу путем сопоставления отдельных народов и их традиционных жилищ (А, В, С, D, Е; могут повторяться для некоторых народов) и национальных костюмов (латинские цифры). Укажите религию исповедания этого народа.

Народность	Жилище	Национальные костюмы	Исповедуемая религия
даяки			
эвенки			
МОНГОЛЫ			
тайцы			
тибетцы			
уйгуры			

Критерии оценки:

За правильное соответствие названий жилищ, костюмов, исповедуемой религии с народностью – по 0,5 балла (максимум – 9 баллов).

Итого –9 баллов.

ВСЕГО: 40 баллов

ЗАДАНИЯ ЗАВЕРШЕНЫ!